

گزارش تحلیلی «فرهیختگان»

دربارهٔ عملکرد کمیسیون فرهنگی مجلس در دورهٔ دوازدهم

سایهٔ فرهنگ

عاطفه جعفری دبیرگروه فرهنگ

موسیقی صفر، تئاتر یک، کتاب چهار، سینما یک و... این‌ها امتیاز یا درصد‌های حوزه‌های مختلف فرهنگ در کمیسیون فرهنگی مجلس در یک سال گذشته است؛ امتیازی که نه بر اساس کیفیت یا تأثیرگذاری، بلکه نشان‌دهنده تعداد جلسات و توجه کمیسیون به هر بخش است! اعدادی ساده اما گویا که نشان می‌دهد چقدر فرهنگ برای نمایندگانش مهم است! کمیسیونی که قرار است صدای مردم در حوزه فرهنگ باشد، اما کافی است نگاهی به لیست اعضایش بیندازید تا بفهمید خیلی‌ها فقط برای پرشدن صندلی‌ها به این کمیسیون آمده‌اند، نه برای حل دردهای فرهنگی مردم. هر نماینده با ورود به مجلس، کمیسیون تخصصی خودش را انتخاب می‌کند؛ جایی که قرار است دغدغه‌ها و اولویت‌هایش را پیگیری کند. اما وقتی نوبت به کمیسیون فرهنگی می‌رسد، همیشه ماجرا فرق دارد. سال گذشته همین روزها نوشتیم که برای عضویت در این کمیسیون تقاضایی نبود. خیلی‌ها دوست داشتند

کمیسیون غیرفرهنگی؟

موسیقی و تئاتر؟ این دو انگار اصلاً در فهرست دغدغه‌های کمیسیون فرهنگی مجلس جایی ندارند. در یک سال گذشته حتی یک جلسه درباره موسیقی برگزار نشده و تئاتر هم تنها سهمش یک جلسه بوده. یعنی برای نمایندگان این کمیسیون، نه موسیقی موضوعیت داشته و نه تئاتر اولویتی! البته فکر نکنید باقی حوزه‌های فرهنگ وضع بهتری دارند. کتاب و سینما هم چندان جایگاهی در جلسه‌های این کمیسیون نداشتند. جز جلسه‌هایی که هر سال به بهانه جشنواره فیلم فجر و نمایشگاه کتاب تهران برگزار می‌شود، سینما و کتاب هم سهمی از دغدغه‌های جدی کمیسیون فرهنگی ندارند!

راه‌های نرفته

پنجشنبه گذشته بود که یکی از اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس بالاخره واکنشی فرهنگی داشت! موضوع واکنش او فیلم سینمایی «پیرسیر» بود و گفت، کمیسیون فرهنگی قرار است به پرونده این فیلم ورود و آن را بررسی کند. نگاه این رسانه (فرهیختگان) به فیلم اکثای براهنی مشخص است و نقدهایمان را منتشر کردیم (از بعد سینمایی نه سیاسی و ایدئولوژیک) اما بهتر است با توجه به صحبت‌های این نماینده، مروری داشته باشیم بر مهم‌ترین اتفاقاتی که حوزه فرهنگ در این یک سال با آن روبه‌رو بود؛ اما واکنشی از اعضای این کمیسیون دیده نشد! «بلیت سینما و کنسرت گران شُدا» این تئری بود که رسانه‌ها در این یک سال به آن زیاد پرداختند اما هیچ واکنشی از نمایندگان مردم در کمیسیون فرهنگی دیده نشد! موضوعی که حتماً سمت و سویی اصلی‌اش به سمت مردم است که این گرانی، ابتدا گریبان مردم را خواهد گرفت و سینما و کنسرت از سبب‌شان حذف می‌شود. اما کمیسیون فرهنگی ورودی به این موضوع نداشته و حتی در مصاحبه‌های اعضای این کمیسیون هم در خصوص گرانی پلیت در این دو حوزه چیزی دیده نمی‌شود! در یک سال گذشته، دو سریال نمایش خانگی با مشکل مواجه شدند، یکی سریال «تاسیان» که تقریباً دو هفته‌ای توقیف بود و از آن طرف سریال «سووشون» که حدوداً ۴۸ روز! اما تقریباً این کمیسیون واکنشی به این موضوع نداشت! شاید بهترین واکنش ورود به موضوع قانون ساترا بود که بتوانند قانونی بودن این سازمان را به سرانجامی برسانند، اما خب اعضای این کمیسیون ترجیح دادند که کلاً ورودی به حوزه نمایش خانگی با وجود همه حواشی‌ای که در این یک سال وجود داشت، نداشته باشند! از طرف دیگر موضوع تبلیغات

در کمیسیون‌های اقتصادی یا امنیت ملی باشند؛ جایی که قدرت بیشتری دارد و تئرها‌ی بزرگ‌تری می‌سازد. فرهنگ؟ معمولاً آخرین انتخاب بود؛ انتخابی اجباری برای پر شدن لیست!

شاید بد نباشد همین اول یادآوری کنیم فلسفه وجودی کمیسیون‌ها چیست. نماینده وقتی وارد کمیسیون می‌شود، یعنی قرار است بر همه حوزه‌های تخصصی آن نظارت کند، ضعف‌ها را ببیند، برنامه بدهد و از حق مردم دفاع کند. در کمیسیون فرهنگی هم همین معنا را دارد؛ اینکه اگر قرار است صدای هنرمند شنیده شود، اگر قرار است حساب و کتابی برای بودجه فرهنگ باشد، اگر قرار است دغدغه‌های مردم در سینما، کتاب، موسیقی و فضای مجازی پاسخ بگیرد، باید همین جا اتفاق بیفتد. اما همه چیز به همین سادگی نیست. اعدادی که در شروع گزارش گفته شد، کارنامه کمیسیونی است که به جای حمایت و توسعه فرهنگ، فقط در مهارت‌های سلبی تبحر دارد؛ در این گزارش، به سراغ کمیسیون فرهنگی مجلس دوازدهم رفتیم و عملکردش را بررسی کردیم. آماری که در ادامه می‌خوانید، پرده از واقعیت‌هایی برمی‌دارد که شاید کمتر درباره‌شان شنیده باشید.

اگر بخواهیم کمی عمیق‌تر نگاه کنیم، حوزه‌صداوسیماهم وضع چندان متفاوتی ندارد. تنها خروجی جلسات کمیسیون فرهنگی برای این حوزه، یک بازدید از پشت‌صحنه سریال سلمان فارسی بوده و یک جلسه با پیمان جلی، رئیس صداوسیمای جلسه‌ای که البته جز نیانش منتشر نشد. وقتی به لیست موضوعات جلسات نگاه کنید، می‌بینید «عفاف و حجاب» صدرنشین همیشگی جلسات است؛ از جلسه‌باوزیر آموزش و پرورش گرفته تا رئیس دانشگاه فرهنگیان، وزیر کشور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی. بعد از این موضوع، ورزش جایگاه خوبی دارد و حدود ۱۴ درصد جلسه‌ها به آن اختصاص یافته؛ شاید به دلیل علاقه شخصی اعضای کمیسیون به ورزش!

در حوزه نمایش خانگی در این چند سال بسیار خیرساز شده و در مدت اخیر هم تعرفه با تبلیغ و بدون تبلیغ هم حواشی داشته، اما همچنان تنها واکنش سکوت است! گرانی کاغذ، از دیگر مواردی است که در این یک سال ناشران درگیر آن بودند و بارها گزارش‌های مختلف در رسانه‌ها منتشر شد، کارخانه‌های کاغذ داخلی برای اینکه بتوانند، کار کنند احتیاج به مواد اولیه و از آن طرف برق و گاز دارند، اما باز هم کمیسیون فرهنگی سکوت را ترجیح می‌دهد و ورودی نمی‌کند! در مدت جنگ ۱۲ روزه همه هنرمندان پای کار وطن بودند و با واکنش‌های مختلف سعی کردند تا از وطن دفاع کنند؛ البته برخی هم واکنش‌شان فراتر از یک استوری و پست بود، محسن چاوشی که با قطعه «علاج» دل مردم را قرص کرد، اما در این میان اعضای کمیسیون فرهنگی که باید فرهنگ در میانه جنگ برایشان اولویت بیشتری داشته باشد باز هم سکوت می‌کنند. از طرف دیگر برخی هنرمندان، خانه و محل کارشان در جنگ آسیب دید، واکنشان در فضای مجازی این بود که خانه‌ام فدای سر وطن؛ اما در این ۲۴ روز، کمیسیون فرهنگی حتی جلسه‌ای با این هنرمندان و یا مسئولان وزارت ارشاد نداشته تا بداند این خسارت‌ها در چه حدی بوده یا حتی دلجویی‌ای از این هنرمندان داشته باشند! مگر نه اینکه نماینده مردم هستند و در کمیسیون فرهنگی حضور پیدا کردند تا حوزه فرهنگ را سامان ببخشند؟! شاید وقتش رسیده اعضای کمیسیون فرهنگی مجلس هر از گاهی از سالن‌های جلسه‌شان بیرون بیایند و فرهنگ را از نگاه مردم ببینند، نه از پشت میزهایشان. آن وقت بهتر می‌فهمند نماینده چه کسانی هستند و اولویت‌های واقعی مردم چیست.

موضوع	۱۴۰۳	۱۴۰۴	مجموع	درصد
کتاب	۱	۳	۴	۴٫۲
سینما	۱	۰	۱	۱
فضای مجازی	۲	۱	۳	۳٫۱
جمعیت و خانواده	۳	۴	۷	۷٫۳
صداوسیمای	۲	۱	۳	۳٫۱
سؤال از وزرا	۰	۱	۱	۱
استماع گزارش	۱۷	۸	۱۴	۱۴٫۶
استماع گزارش (مسئولان ارشاد و میراث فرهنگی)	۸	۳	۱۱	۱۱٫۵
وزارت ورزش	۹	۵	۱۴	۱۴٫۶
عفاف و حجاب	۴	۲	۶	۶٫۳
سفر	۱	۰	۱	۱
تئاتر	۰	۱	۱	۱
موسیقی	۰	۰	۰	۰٫۰
موارد دیگر	۱۸	۱۲	۳۰	۳۱٫۳

جلسات هفتگی کمیسیون فرهنگی مجلس دوازدهم از خرداد ۱۴۰۳ تا تیر ۱۴۰۴	
بازه زمانی	عنوان جلسه
۱۴۰۳/۰۴/۳۰ تا ۱۴۰۳/۰۵/۵	برنامه هفتگی ارائه نشده
۱۴۰۳/۰۵/۱۳ تا ۱۴۰۳/۰۵/۱۷	برنامه هفتگی ارائه نشده
۱۴۰۳/۰۵/۲۰ تا ۱۴۰۳/۰۵/۲۴	برنامه هفتگی ارائه نشده
۱۴۰۳/۰۶/۲۸ تا ۱۴۰۳/۰۶/۲۹	انتخاب نمایندگان ناظر، شورای تخصصی فرهنگ قرآنی، هیئت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، کمیته ملی پارالمپیک، شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری، ستاد امریه‌معروف و نهی‌از منکر، شورای عالی ورزش و تربیت بدنی و بررسی و تصویب آیین‌نامه داخلی کمیسیون
۱۴۰۳/۰۷/۱ تا ۱۴۰۳/۰۷/۴	دعوت از پیمان جبلی در خصوص برنامه‌های پیش روی سازمان
۱۴۰۳/۰۷/۷ تا ۱۴۰۳/۰۷/۱۱	بازدید از پشت‌صحنه سریال «سلمان فارسی»، دعوت از وزیر ورزش و رؤسای ملی کمیته المپیک و پارالمپیک، نشست مشترک با سردار رادان فرمانده نیروی انتظامی، انتخاب نمایندگان ناظر و بازدید از کارخانه ساخت بازی و پویانمایی سازمان بسیج مستضعفین
۱۴۰۳/۰۷/۱۴ تا ۱۴۰۳/۰۷/۱۷	بحث و بررسی پیرامون موضوعات ازدواج، اشتغال، مسکن و فرزندآوری، بحث و بررسی پیرامون آسیب‌های اجتماعی با حضور مسئولان امنیتی کشور و کمیته دیپلماسی فرهنگی
۱۴۰۳/۰۷/۲۸ تا ۱۴۰۳/۰۸/۲۸	بررسی لایحه نظام باشگاه‌داری، ارائه گزارش دستگاه‌های مجری قانون و «حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» در خصوص زمین و خودرو، جلسه با سردار رادان فرمانده نیروی انتظامی، نشست با مسئولان سازمان فرهنگ و ارتباطات، جلسه با وزیر آموزش و پرورش، سفر به قم و دیدار با مراجع و دعوت از رئیس دانشگاه فرهنگیان و هم‌اندیشی برای اجرای قانون حمایت از خانواده از طریق فرهنگ عفاف و حجاب
۱۴۰۳/۰۸/۱۹ تا ۱۴۰۳/۰۸/۲۳	جلسه کمیته منتخب بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور، انتخاب نماینده ناظر در هیئت نظارت بر مطبوعات، بررسی تبصره‌های ارجاعی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور و ارائه گزارش کمیته ورزش و جوانان در خصوص اصلاحات نظام لایحه جامع باشگاه‌داری
۱۴۰۳/۰۸/۲۶ تا ۱۴۰۳/۰۸/۳۰	جلسه با رئیس سازمان تبلیغات و رئیس حوزه هنری، نشست با وزیر کشور و گزارش عملکرد رئیس مرکز خدمات حوزه‌های علمیه
۱۴۰۳/۰۹/۳ تا ۱۴۰۳/۰۹/۹	دعوت از رئیس شورای سیاست‌گذاری انمه جمعه و جلسه کمیته‌های تخصصی (ریز گزارش ندارد)
۱۴۰۳/۱۰/۳۱ تا ۱۰۱۴۰۳/۱۰/۵	ارائه گزارش ۳ عضو کمیسیون تلفیق در خصوص مصوبات بودجه فرهنگ، بررسی تقاضای تحقیق و تفحص تعدادی از نمایندگان از اداره کل ورزش خوزستان، بررسی برند ملی و بررسی نظارت بر قانون حمایت از هنرمندان صنایع دستی
۱۴۰۳/۱۰/۸ تا ۱۴۰۳/۱۰/۱۲	دعوت و جلسه با وزیر فرهنگ و ارشاد، دعوت و جلسه با وزیر میراث فرهنگی و دعوت و جلسه با دبیر شورای عالی فضای مجازی
۱۴۰۳/۱۰/۱۵ تا ۱۴۰۳/۱۰/۱۹	گزارش رئیس دفتر تبلیغات اسلامی قم، بررسی لایحه همکاری ایران و لهستان در زمینه فرهنگی و آموزشی، گزارش رئیس سازمان سینمایی در خصوص جشنواره فیلم فجر، بررسی عملکرد دستگاه‌های مرتبط با پرداخت تسهیلات ازدواج، فرزندآوری و ودیعه مسکن و...، گزارش رایزن فرهنگی ایران در سوریه، نظارت بر حسن اجرای ماده ۱۷ قانون حمایت از مرمت احیای بافت‌های تاریخی، بررسی آیین‌نامه بند (پ) ماده ۷۷ قانون برنامه هفتم پیشرفت در خصوص تنظیم مقررات، بررسی لایحه تعیین جایگاه قانونی فدراسیون‌های ورزشی آماتوری و بازدید از کمپ تیم ملی دو و میدانی
۱۴۰۳/۱۰/۲۲ تا ۱۴۰۳/۱۰/۲۶	جلسه هیئت رئیسه کمیسیون
۱۴۰۳/۱۱/۶ تا ۱۴۰۳/۱۱/۸	جلسه هیئت رئیسه کمیسیون
جلسه با رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	
جلسه با رئیس کتابخانه ملی	
گزارش از رایزنی‌های فرهنگی خارج از کشور	
۱۴۰۳/۱۱/۱۳ تا ۱۴۰۳/۱۱/۱۷	جلسه با معاون هنری وزیر ارشاد
جلسه با رئیس سازمان بسیج مستضعفین	
ارائه گزارش عملکرد موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی(ره)	
ارائه گزارش عملکرد رئیس جامعه المصطفی العالمیه	
نشست با فعالان و سرشبه‌های حوزه عفاف و حجاب	
دیپلماسی گردشگری	
بررسی پیش‌نویس طرح حمایت و رسیدگی به تخلفات حوزه صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی	
بررسی سند آمایش سرزمینی ورزش کشور	
بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	
انتخاب اعضای هیئت تحقیق و تفحص از عملکرد اداره کل ورزش خوزستان	
گزارش عملکرد وزارت تعاون در خصوص اجرای قانون جوانی جمعیت	
بررسی شور دوم لایحه نظام جامع باشگاه‌داری	
جمع‌بندی پیشنهادها در راستای اصلاح قانون بیمه قالیبافان	
جلسه با دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی	
نشست خبری با رسانه‌ها در خصوص تشریح ابعاد قانون حمایت از خانواده از طریق فرهنگ عفاف و حجاب	
بررسی و جمع‌بندی اهداف، وظایف و اختیارات وزارت میراث فرهنگی	
گزارش رئیس سازمان اوقاف	
بحث و تبادل نظر پیرامون احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت	
بررسی طرح‌ها و لوایح ارجاعی به کمیسیون	
دعوت از وزیر میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	
بررسی محورهای تقنینی و نظارتی حوزه دین، رسانه و آموزش دینی	
ارائه گزارش وضعیت تسهیلات ازدواج و فرزندآوری در سال ۱۴۰۳	
نشست با هنرمندان خانه تئاتر	
بررسی پیش‌نویس طرح حمایت و رسیدگی به تخلفات حوزه صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی	
گزارش معاون فرهنگی در خصوص برگزاری نمایشگاه کتاب	
گزارش رئیس سازمان حج در خصوص آخرین اقدامات برای برگزاری حج	
دعوت از وزیر آموزش و پرورش در خصوص توسعه فرهنگ عفاف و حجاب	
بررسی لایحه اصلاح تبصره ۵ الحاقی به ماده واحده قانون سرباز قهرمان	
بررسی طرح نحوه برگزاری تجمعات و راهپیمایی‌ها	
گزارش رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات	
کمیته بررسی طرح‌ها و لوایح ارجاعی به کمیسیون	
دعوت از وزیر آموزش و پرورش	
بررسی لایحه نظام جامع باشگاه‌داری	
بررسی پیش‌نویس طرح اصلاح نظامات اداری و استخدامی و رفع موانع نقش آفرینی جوانان	
بازدید از نمایشگاه کتاب	
بازدید از مرکز رصد فضای مجازی صداوسیمای	
پایش آمارهای جمعیتی	
بررسی طرح‌ها و لوایح ارجاعی به کمیسیون	
بررسی گزارش نظارتی اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت با حضور مسئولان وزارت بهداشت	
دعوت از وزیر کشور در خصوص اجرایی‌سازی مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی در راستای ارتقای عفاف و حجاب	
ارائه گزارش ستاد امریه‌معروف توسط آیت‌الله صدیقی	
گزارش معاون میراث فرهنگی سازمان میراث فرهنگی	
بحث و تبادل نظر پیرامون تحقق اهداف سند فرارگاه ملی مسجد	
ارائه و بررسی برنامه اجرایی تحقق و اهداف برنامه هفتم توسعه (رشد نرخ باروری، ازدواج، کاهش سقط جنین و طلاق)	
بررسی ضرورت‌ها و چالش‌های گسترش رشته‌های ورزشی	
بازدید از کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی	
دعوت از وزیر ورزش در خصوص اتفاقات اعزام یکی از تیم‌ها به مسابقات بین‌المللی	
دعوت از وزیر ارتباطات	
نشست با مسئولان نمایشگاه کتاب	
بررسی مواد ارجاعی لایحه نظام باشگاه‌داری از صحن علنی	
بررسی پیش‌نویس طرح نقش آفرینی جوانان و رفع آن	
بررسی طرح‌ها و لوایح ارجاعی	
بررسی درخواست اعمال ماده ۲۳۴ عملکرد بند (چ)	